

คุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์

กรณีศึกษา โฮมสเตย์บ้านปราสาท อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา

Quality of Life in Homestay Community: A Case Study of Ban Prasat Homestay,

Amphoe NonSung, Changwat Nakhon Ratchasima

ไพจิตร ประดิษฐ์พล และ พศ.ดร.มนสิชา เพชรานนท์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทคัดย่อ

ชุมชนบ้านปราสาท อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนมาถึงปัจจุบัน การศึกษานี้เป็นความพยายามที่จะหาคำตอบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์นั้นจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตอย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างเกณฑ์ชี้วัดและประเมินคุณภาพชีวิต เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านปราสาท

การศึกษาค้นคว้าชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์นี้ มีตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต 4 ด้านคือ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านสังคม 3) ด้านเศรษฐกิจ 4) ด้านสภาพแวดล้อม วิธีการศึกษาใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านปราสาท จำนวน 293 คน และการจัดสัมภาษณ์กลุ่มย่อยในชุมชน เพื่อรับฟังข้อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากชุมชน ผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ คุณภาพชีวิตด้านสังคม และคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับสูง ส่วนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น แต่เป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตมากที่สุด รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบด้านสังคม องค์ประกอบด้านสุขภาพ และองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ในด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยวพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลดีมากกว่าส่งผลเสีย และกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตนั้น ชุมชนและภาครัฐควรให้ความสำคัญในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน และการสร้างความตระหนักให้กับเยาวชนและกลุ่มบุคคลในวัยทำงานให้เข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมากขึ้น

ABSTRACT

At present, the quality of life has been considered as the highest priority in developing country. Such policy as tourism development has become a tool for improving the quality of life. This policy is applied to many communities in rural area such as Ban Prasat, Amphoe Nonsung, Changwat Nakhon Ratchasima. The community has been developed as a home stay since 1993. This study aims to investigate how the tourism development, home stay, affects the quality of life. The main objectives of the study are to measure and evaluate the quality of life, to analyze the factors affecting quality of life, and to investigate the impact of home stay development on the community as a whole. The study also aims to provide the suggestion of how to promote tourism development for better quality of life in Ban Prasat.

Two hundred and ninety three persons living in the community were interviewed based on four aspects of the quality of life (i.e., health, social, economic, and environmental aspect.) The results indicate that Ban Prasad' quality of life in all aspects is high, with the exception of economic aspect that is evaluated at medium level. The impact of tourism on the community is rather positive than negative. Moreover, the results show the relation between participation in tourism-related activities and the level of quality of life. People who participate in tourism-related activities tend to have higher quality of life when compare to those who do not. In order to improve Ban Prasad's quality of life through tourism development, local government and the community should emphasize the economic development especially on how to improve the distribution of tourism generated income within the community. In addition, local government should level up the awareness of community in public participation especially in tourism-related activity by encouraging more participation among the teens and those working the village.

คำหลัก: คุณภาพชีวิต, ผลกระทบการท่องเที่ยว, โฮมสเตย์

Keyword: Quality of life, Tourism development, Home stay

1. บทนำ

การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) นั้นยึดแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดกรอบแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มี “คนเป็นศูนย์กลาง” ใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และการพัฒนาการท่องเที่ยวก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม โดยในแง่เศรษฐกิจนั้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นนำมาซึ่งการจ้างงานและการสร้างอาชีพทั้งในภาคการท่องเที่ยวโดยตรงและการจ้างงานในภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนและท้องถิ่น ช่วยลดความยากจนของคนในชนบทซึ่งอยู่ในภาคเกษตรที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ในแง่ทางสังคม การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะทำให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น รวมทั้งช่วยปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีความรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน ซึ่งจะนำมาสู่การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีจิตสำนึก แม้ว่าการท่องเที่ยวจะมีความสำคัญด้านบวกต่อเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม แต่ยังมีปัญหาซึ่งเป็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ต้องได้รับการแก้ไข เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้าน

สังคมและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเหมือนดาบสองคม หากจัดการการท่องเที่ยวไม่เหมาะสมแล้ว อาจส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดน้อยลงและก่อปัญหามากมายให้กับพื้นที่ และการท่องเที่ยวก็จะแปรเปลี่ยนเป็นปัญหาให้ชุมชนแก้ไขในระยะยาว

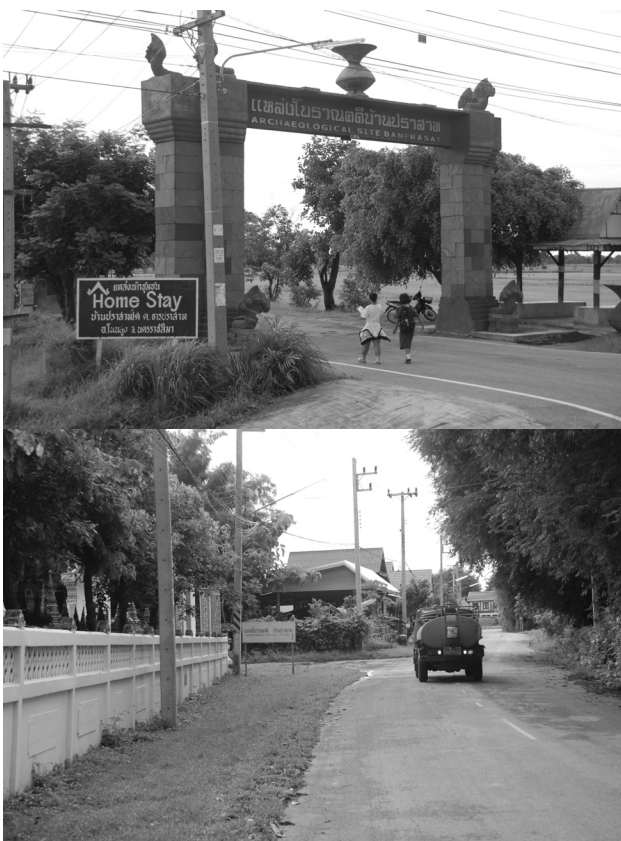
การพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นไม่ว่าจะเป็นที่ใดย่อมมีผลกระทบเกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบที่ส่งผลต่อชุมชนและต่อบุคคล ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนไปด้วย ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตมากขึ้น มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และใช้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ดังกรอบนโยบายของคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2550 – 2554 โดยมีส่วนหนึ่งที่ว่า “ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคของไทย และเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจก่อให้เกิดการสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยเติบโตอย่างยั่งยืน” ดังนั้นในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวให้บรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าวโดยเฉพาะด้านคุณภาพชีวิตของชุมชน จึงควรศึกษาให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนและทำความเข้าใจว่าองค์ประกอบใดบ้างที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตเพื่อนำมาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โฮมสเตย์บ้านปราสาท (แหล่งพักชุมชนบ้านปราสาท) ตั้งอยู่ใน 2 เขตหมู่บ้าน คือ บ้านปราสาทใต้ หมู่ที่ 7 และบ้านธารปราสาท หมู่ที่ 17 จากทั้งหมด 19 หมู่บ้าน ในตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา หรือเรียกว่าชุมชนบ้านปราสาท ห่างจากตัวเมือง 45 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น) ถึงหลักกิโลเมตรที่ 44 จะมีทางแยกเลี้ยวซ้ายเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร ถ้าเดินทางจากกรุงเทพมหานคร ระยะทางประมาณ 300 กิโลเมตร

ชุมชนบ้านปราสาท ตั้งอยู่ในที่ราบลุ่ม หมู่บ้านเป็นเนินดินสูง สร้างบ้านเรือนเป็นแนวยาวไปตามถนน การตั้งบ้านเรือนกระจายกันอยู่เป็นคุ่มๆ ตามเครือข่าย มีการจัดสภาพหมู่บ้านอย่างเป็นระเบียบ ลักษณะการปลูกสร้างบ้าน เป็นแบบบ้านไทยอีสานมีความคงทนถาวร คราวเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ รอบๆ หมู่บ้านจะ

เป็นทุ่งนา ทางทิศเหนือของหมู่บ้านจะมีลำน้ำ เรียกว่า “ลำธารปราสาท” เป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ไหลผ่านแบ่งเขตแดนบ้านปราสาทเหนือและใต้ เป็น 1 ในแม่น้ำ 9 สายที่นำไปใช้ในพิธีกรรมในราชสำนักแม่น้ำสายนี้จะไหลไปรวมกับแม่น้ำมูล เป็นเส้นเลือดของชุมชนเพื่อใช้อุปโภค บริโภค การเกษตรและการประมงพื้นบ้าน สภาพดินเป็นดินร่วน เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลการเกษตร สภาพอากาศโดยทั่วไปมี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ในฤดูฝน ฝนจะทิ้งช่วง ทำให้พืชผลการเกษตรเสียหายเป็นประจำ ชาวบ้านจึงมีอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขายควบคู่กับการเกษตรกรรม ยามว่างชาวบ้านมักประกอบอาชีพทำหัตถกรรมเสริมรายได้ บ้างสานเสื่ออก สานหมวก หรือสานรองเท้า กระเป๋ บางบ้านเลี้ยงไหมทอผ้า บ้างทำเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องสาย มีทั้งซออู้ และซอด้วง



ภาพที่ 1 โฮมสเตย์บ้านปราสาท



ภาพที่ 2 ชุมชนบ้านปราสาท

ชุมชนบ้านปราสาทเป็นสังคมชนบทกึ่งสังคมเมือง เพราะมีประชาชนในวัยทำงานไปทำงานตามโรงงานในเมืองและมีเด็กวัยเรียนไปเรียนหนังสือในตัวจังหวัดและอำเภอ เด็กและคนชราจะเฝ้าบ้าน อยู่แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ยึดถือวิถีการดำรงชีวิตวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ครอบครัวมีความอบอุ่น เด็กและเยาวชนได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวให้ได้รับการศึกษา ชาวบ้านปราสาทใช้ภาษาพูดเป็นภาษาประจำท้องถิ่นคือ ภาษาโคราช และนับถือศาสนาพุทธ บ้านปราสาทได้ มีประชากรรวม 677 คน ชาย 323 คน หญิง 354 คน มี 135 ครัวเรือน เข้าร่วมเป็นบ้านพักโฮมสเตย์ 16 ครัวเรือน ส่วนบ้านธารปราสาท มีประชากรรวม 400 คน ชาย 205 คน หญิง 195 คน มี 90 ครัวเรือน เข้าร่วมเป็นบ้านพักโฮมสเตย์ 20 ครัวเรือน มีประชากรรวมทั้งหมด 1077 คน จำนวน 225 ครัวเรือน



ภาพที่ 3 ชุมชนบ้านไต้ และบ้านธารปราสาท

โฮมสเตย์บ้านปราสาทเกิดขึ้นหลังจากการขุดค้นแหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท ซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดีที่ขุดแต่งใหม่เป็นครั้งที่ 2 ต่อจากบ้านเชียง ที่มีลักษณะเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จากการขุดแต่งหลุมพบโครงกระดูกมนุษย์ที่มีสภาพสมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ หันศีรษะไปทางทิศต่างๆ มีการฝังภาชนะดินเผาแบบเคลือบโคลนสีแดง แบบลายเชือกทาบ เครื่องประดับต่างๆ เช่น กำไลเปลือกหอย ลูกปัด แหวนสำริด กำไลสำริด เครื่องประดับศีรษะทำด้วยสำริด เป็นต้น จากหลักฐานที่ได้ค้นพบ สันนิษฐานว่าบ้านปราสาทมีชุมชนอาศัยอยู่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มาจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ ที่มีหลักฐานของกลุ่มวัฒนธรรมแบบทราวดี และแบบเขมรโบราณ ระยะเวลาอยู่ในช่วงระหว่าง 2,500-3,000 ปีมาแล้ว โดยแต่ละชั้นดินที่ขุดพบโครงกระดูก จะมีอายุแตกต่างกัน คือชั้นที่ลึกที่สุดประมาณ 5.50 เมตร อายุประมาณ 3,000 ปี และชั้นกลางประมาณ 5 เมตร อายุราว 2,500 ปี จนถึงชั้นบนสุดจะพบภาชนะยุค พimaiดำ ประมาณ 1,000 ปี ซึ่งนับได้ว่าบริเวณบ้านปราสาทแห่งนี้ในช่วงเวลาดังกล่าว น่าจะมีความอุดมสมบูรณ์จนทำให้เกิดการตั้งชุมชนต่อเนื่องกันมาโดยตลอด และเพื่อให้แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาทมีความพร้อมที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2534 ถึงปี พ.ศ. 2535 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จึงเริ่มดำเนินการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยสนับสนุนงบประมาณจากโครงการอีสานเขียว จำนวน 9 ล้านบาท ให้กรมศิลปากรดำเนินการขุดค้น และขุดแต่งหลุมโบราณคดี ก่อสร้างโครงสร้างปกคลุมหลุมโบราณคดี 3 หลุม ทำถนนเข้าหมู่บ้าน และตลอดเส้นทางที่ผ่านตามหลุมทั้งสาม ระยะทางประมาณ 3,400 เมตร สร้างอาคารศูนย์บริการชาวสวนนักท่องเที่ยว ซึ่งทำให้แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาทได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศโดยร่วมกิจกรรมลักษณะส่วนตัวและเป็นคณะในโครงการต่างๆ จำนวนมากตลอดมา



ภาพที่ 4 พิพิธภัณฑ์บ้านปราสาท

นอกจากนั้นยังได้จัดโครงการส่งเสริมอาชีพหัตถกรรม โดยได้รับการสนับสนุนวิทยากรจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มาฝึกอาชีพในด้านการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์หัตถกรรม โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเสื่อกก เช่น การทำแฟ้ม, กระเป๋า, หมวก เป็นต้น



ภาพที่ 5 โครงการส่งเสริมอาชีพหัตถกรรมบ้านปราสาท

จากการที่ได้พัฒนาพื้นที่ทั้งในด้านกายภาพและจัดโครงการเสริมต่างๆ ทำให้เกิดผลดีต่อชุมชนชาวบ้านปราสาทอย่างต่อเนื่อง ททท. จึงได้จัดให้มีกิจกรรมชุมชนเพิ่มเติมในลักษณะโฮมสเตย์ขึ้นตั้งแต่ปี 2536 ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน ทูตที่พักทางวัฒนธรรมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นตัวอย่างของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่พักทางวัฒนธรรม ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา และเรียนรู้ถึงชีวิต วัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของชุมชนบ้านปราสาทที่ได้สืบทอดยาวนานกว่าหลายร้อยปี มีอาชีพเสริม และมีรายได้จากการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของท้องถิ่นตนเอง ภายใต้จิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นไว้อย่างยั่งยืนตลอดไป ในปี พ.ศ. 2547 บ้านปราสาทได้รับตราสัญลักษณ์ จากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา ให้เป็นโฮมสเตย์มาตรฐานไทย เมื่อ 23 กันยายน 2547 เป็นอันดับ 4 จากโฮมสเตย์มาตรฐานไทย 14 แห่งทั่วประเทศ ในปัจจุบันบ้านปราสาทเป็นตัวอย่างสำหรับหมู่บ้านอื่นทั่วประเทศ นิยมมาศึกษาดูงานเพื่อนำไปปรับใช้กับหมู่บ้านของตนเป็นการเพิ่มรายได้ และพัฒนาความเป็นอยู่ในชุมชน ด้วยการร่วมมือ ความสามัคคีของชาวบ้านปราสาททำให้บ้านปราสาทได้รับรางวัลมากมาย

โฮมสเตย์บ้านปราสาทมีการพัฒนาการท่องเที่ยวมายาวนานและต่อเนื่องซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อชุมชนและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน การศึกษานี้จึงมีเป้าประสงค์หลักเพื่อตอบคำถามว่า การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาทส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพชีวิตและส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างเกณฑ์ชี้วัดและประเมินผลคุณภาพชีวิตเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต

2. คุณภาพชีวิต

จากการศึกษาความหมายของคุณภาพชีวิต มีการกล่าวถึงการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเหมาะสม คือมีความพร้อมทางด้านร่างกายและมีความพร้อมด้านจิตใจ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ และคุณภาพชีวิตที่กล่าวเกี่ยวกับความพึงพอใจในนั้น เป็นความพึงพอใจในชีวิตทางด้านร่างกายและจิตใจ และมีความสุขต่อการดำรงชีวิต ซึ่งมีปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมเข้ามาเป็นองค์ประกอบของการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ เช่น พจนานุกรมฉบับ

ราชบัณฑิตยสถาน (2535: 45) ระบุว่าคุณภาพชีวิตประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ คุณภาพ หมายถึง ลักษณะความดี ลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของ และชีวิตหมายถึง ความเป็นอยู่ ดังนั้นคุณภาพชีวิต หมายถึง ลักษณะความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล ซึ่งในการศึกษาค้นคว้านี้ได้ให้นิยามของคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง การดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุข มีการดำเนินชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายและจิตใจ และมีความพึงพอใจต่อชุมชนที่อยู่อาศัย

จากการศึกษาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตจากงานวิจัยส่วนใหญ่แบ่งเป็น 2 ระดับคือ องค์ประกอบที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานหรืออาจจะเรียกว่าองค์ประกอบด้านกายภาพ เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่วนองค์ประกอบที่สองเป็นองค์ประกอบที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งจะเน้นพัฒนาด้านจิตใจเพื่อยกระดับการมีชีวิตที่ดีขึ้นการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การกำหนดองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตนอกจากจะแบ่งเป็น 2 ระดับแล้ว ยังมีการแบ่งเป็นองค์ประกอบเชิงโครงสร้าง ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่นๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการศึกษา และการแบ่งองค์ประกอบจากปัจจัยการมีคุณภาพชีวิตของตัวบุคคล จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับการมีเศรษฐกิจที่ดีเสมอไป แต่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นๆ ด้วย ซึ่งองค์ประกอบเหล่านั้นบางส่วนเกิดขึ้นจากความต้องการและความพึงพอใจที่มีส่วนทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น เช่นงานของอัจฉรา นวจินดา และชัจจ์วิมล ภิรมย์ธรรมศิริ (2532: 13-18) ได้รวบรวมจากการศึกษาและพบว่าองค์ประกอบคุณภาพชีวิตน่าจะประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ องค์ประกอบด้านกายภาพซึ่งวัดและนับได้ และองค์ประกอบด้านความรู้สึกนึกคิดหรือจิตใจของมนุษย์ซึ่งสอดคล้องกับสภาพชีวิตของมนุษย์ที่ประกอบไปด้วยร่างกายและจิตใจ “คุณภาพชีวิต” คือ “คุณภาพของร่างกายและคุณภาพของจิตใจ” คุณภาพของร่างกายวัดได้ด้วย “สุขภาพกาย” และคุณภาพของจิตใจก็วัดได้ด้วย “สุขภาพจิตใจ” ดังนั้นคุณภาพชีวิตของบุคคลคือการที่บุคคลมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตใจดีซึ่งจะเกิดขึ้นได้ เมื่อบุคคลได้รับสิ่งที่ตอบสนองต่อ “ความต้องการ” ทางร่างกายและจิตใจ และงานของชาร์มา (Sharma 1987 : 55, อ้างถึงใน สนั่น ราชทิพย์ 2541: 50) ได้แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1) องค์ประกอบทางกายภาพโดยพิจารณาทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ อันมีปัจจัยด้านอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม 2) องค์ประกอบทางด้านสังคมและ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วัฒนธรรม ทั้งที่เป็นปริมาณและคุณภาพ อันมีปัจจัยทางด้านการศึกษา รายได้ เพื่อบ้าน การมีงานทำ การบริหารทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข สภาพแวดล้อมในการทำงาน

ดังนั้นการที่จะพัฒนาชุมชนให้มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั้น จะต้องเป็นการพัฒนาเพื่อให้ออกสนองต่อคนในชุมชนทางด้านร่างกายและจิตใจ ให้อุทิศตนมีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตและเป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย เช่น การพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้สมบูรณ์ และพัฒนาทางด้านจิตใจให้มีความสุข มีความพอเพียง ในการที่จะวิเคราะห์ประเมินระดับคุณภาพชีวิตให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของการศึกษานั้น จำเป็นต้องมีการสร้างมาตรฐานหรือสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินคุณภาพชีวิต ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้รวบรวมตัวชี้วัดของหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษา คือ ตัวชี้วัดจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) ของกรม

พัฒนาชุมชน ปี 2550, ตัวชี้วัดจากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) ของกรมพัฒนาชุมชน ปี 2550, ดัชนีความสุขจังหวัด กาญจนบุรี มหาวิทยาลัยมหิดล ปี 2547, มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปี 2550, ตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปี 2550, ตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ปี 2550, งานวิจัยแนวทางการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่ประจักษ์สันามิ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2548 จากการเปรียบเทียบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของงานวิจัยที่มีมาก่อนหน้าและจากหน่วยงานต่างๆ สามารถสรุปตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต 4 ด้าน มีองค์ประกอบย่อย 15 องค์ประกอบ ดังนี้

1.ด้านสุขภาพ

- 1.1 สุขภาพกาย
- 1.2 การรับประทานอาหาร
- 1.3 การออกกำลังกาย
- 1.4 การไม่เสพสิ่งเสพติด

2.ด้านสังคม

- 2.1 ครอบครัวอบอุ่น
- 2.2 การศึกษา
- 2.3 ความปลอดภัย
- 2.4 การมีส่วนร่วมในชุมชน
- 2.5 วิถีชีวิต

3.ด้านเศรษฐกิจ

- 3.1 การทำงาน
- 3.2 รายได้
- 3.3 เงินออม
- 3.4 หนี้สิน

4.ด้านสภาพแวดล้อม

- 4.1 สภาพที่อยู่อาศัย
- 4.2 สภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาคูณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์ มีสมมุติฐานว่าคุณภาพชีวิตนั้นได้รับผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชนโฮมสเตย์บ้านปราสาท จำนวน 293 คน และการจัดสัมภาษณ์แบบกลุ่มเพื่อรับฟังข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ หลังจากการนำเสนอผลการศึกษาเบื้องต้นในชุมชนบ้านปราสาท โดยมีผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์คือผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 17 หัวหน้ากลุ่มการท่องเที่ยว และประชาชนทั้ง 2 หมู่บ้าน ทั้งหมดจำนวน 22 คน

4. ผลการศึกษา

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 58.4 และเป็นเพศชาย 122 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 ส่วนมากมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 37 – 48 ปี ร้อยละ 28.3 และ 49 – 60 ปี ร้อยละ 27.6 สมรสแล้ว ร้อยละ 69.6 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 61.1 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 23.9 ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม/กสิกรรมเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 40.6 กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รวมเฉลี่ย 5,807.95 บาท ต่อเดือน ซึ่งร้อยละ 90 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ครึ่งเรือนส่วนมากมีสมาชิกเฉลี่ย 4 คน ร้อยละ 29.0 รองลงมา มีสมาชิก 5 คน ร้อยละ 23.2 ครึ่งเรือนส่วนมากมีจำนวนสมาชิกที่

มีรายได้ 2 คน ร้อยละ 47.4 รองลงมา มี 3 คน ร้อยละ 25.3 ครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างที่มีเงินออมร้อยละ 62.8 ไม่มีเงินออมร้อยละ 37.2 หนี้สินร้อยละ 85.0 และไม่มีหนี้สินเพียงร้อยละ 15.0 เมื่อพิจารณาถึงรายได้รวมของครัวเรือนพบว่า ส่วนมากครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ไม่น้อยกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 65.9 รายได้รวมเฉลี่ยของครัวเรือนอยู่ที่ 13,520.41 บาทต่อเดือน การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใดและไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวใดๆเลย ถึงร้อยละ 55.6 และกลุ่มที่มีผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิกมากที่สุดคือ กลุ่มออมทรัพย์ร้อยละ 14.0 รองลงมาคือ กลุ่มบ้านพักร้อยละ 12.6 กลุ่มที่มีสมาชิกละน้อยที่สุดคือกลุ่มทำดนตรีไทย ร้อยละ 0.7 ส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนั้นพบว่า มีรายได้เฉลี่ยจากการท่องเที่ยว 546.97 บาทต่อเดือน ส่วนมากมีรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ในช่วงไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน ร้อยละ 74.2 จำนวนครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนมีร้อยละ 62.1 และไม่ได้เข้าร่วมสมาชิกของกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนมีร้อยละ 31.9 ซึ่งในบางครัวเรือนนั้นมีผู้เข้าร่วมกลุ่มการท่องเที่ยวมากกว่า 1 คน และทำกิจกรรมหลายอย่างใน 1 ครัวเรือน เช่น เป็นบ้านพักโฮมสเตย์ และเป็นสมาชิกกลุ่มทำหมวกด้วย แต่ก็ไม่ได้ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมากนัก เห็นได้จากรายได้เฉลี่ยจากการท่องเที่ยวของครัวเรือน เท่ากับ 681.928 บาทต่อเดือน

- ตัวแปรสังเกตได้ภายใน 15 ตัวแปรคือ

- | | | |
|--------------------------------|--------------------------------|--|
| 1. สุขภาพ (HEALTH) | 2. อาหาร (FOOD) | 3. ออกกำลังกาย (EXERCISE) |
| 4. การเสพสิ่งเสพติด (LIQUORCI) | 5. ครอบครัวอบอุ่น (FAMILY) | 6. การศึกษา (EDUCATION) |
| 7. ความปลอดภัย (SAFETY) | 8. การมีส่วนร่วม (PARTIC) | 9. วิถีชีวิต (LIFE) |
| 10. การทำงาน (WORK) | 11. รายได้ (INCOME) | 12. เงินออม (SAVE) |
| 13. หนี้สิน (BORROW) | 14. สภาพที่อยู่อาศัย (INHOUSE) | 15. สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย (OUTHOUSE) |

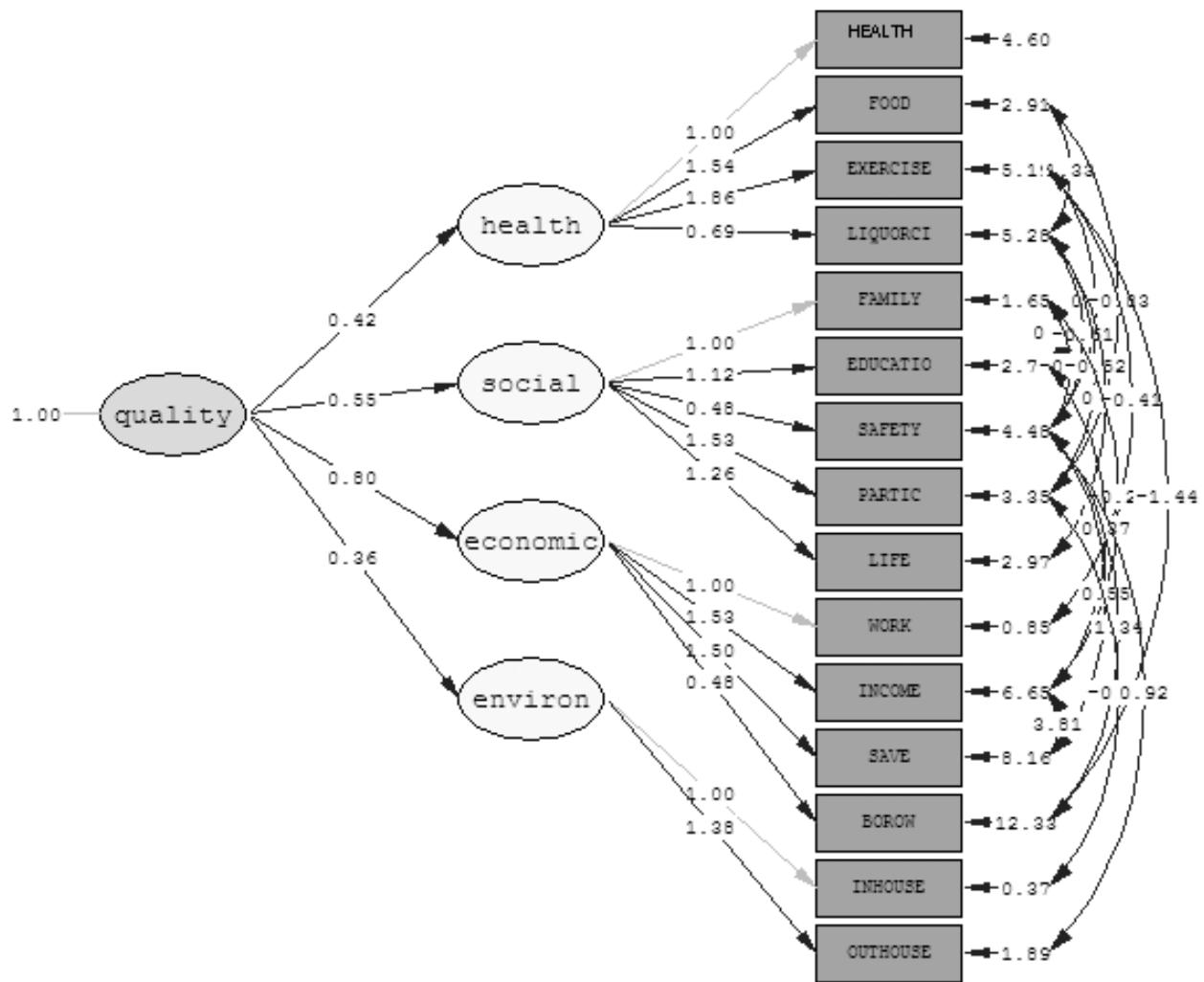
4.2 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาท

การวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันมาตรวจสอบ เพื่อศึกษาว่า องค์ประกอบย่อยด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ภายใต้องค์ประกอบหลักคุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์ และองค์ประกอบย่อยใดที่มีความสำคัญกว่ากัน โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.80 ดังภาพที่ 5

ส่วนการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย (องค์ประกอบลำดับที่ 1) นั้นเป็นการยืนยันว่า ตัวแปร X1-X4 อยู่บนองค์ประกอบด้านสุขภาพ ตัวแปร X5-X9 อยู่บนองค์ประกอบด้านสังคม ตัวแปร X10-X13 อยู่บนองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ และตัวแปร X14-X15 อยู่บนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม

ตัวแปรสังเกตได้ภายใน 15 ตัวแปร (X1-X15) คือ

1. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ (health)
2. คุณภาพชีวิตด้านสังคม (social)
3. คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ (economic)
4. คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อม (environ)



ภาพที่ 6 แสดงโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองคุณภาพชีวิต

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า มีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 64.25 ค่าความน่าจะเป็น $p = 0.63943$ ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า RMSEA = 0.000 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสมบูรณ์ CFI = 1.00 ซึ่งเป็นเกณฑ์ประกอบการพิจารณาว่าแบบจำลองมีความเหมาะสม ดังภาพที่ 5 พบว่า ด้านเศรษฐกิจส่งผลต่อคุณภาพชีวิตมากที่สุดโดยมีค่าสัมประสิทธิ์แสดงน้ำหนักองค์ประกอบอันดับที่สองเท่ากับ 0.8 รองลงมาคือ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านสภาพแวดล้อม มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.55, 0.42, 0.36 ตามลำดับ สำหรับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของประชาชนในบ้านปราสาทนั้น ด้านรายได้มีความสำคัญมากที่สุด

รองลงมาคือ ด้านการมีเงินออม ด้านการทำงาน และด้านการมีหนี้สิน ตามลำดับ สำหรับด้านสังคม มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตเป็นอันดับสอง องค์ประกอบย่อยด้านการมีส่วนร่วม มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสังคมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวิถีชีวิต ด้านการศึกษา ด้านครอบครัว และด้านความปลอดภัย ตามลำดับ ด้านสุขภาพมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตในลำดับที่สาม มีองค์ประกอบย่อยที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ การออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร สุขภาพร่างกาย และสิ่งเสพติด ด้านสภาพแวดล้อมมีผลต่อคุณภาพชีวิตน้อยที่สุด ซึ่งองค์ประกอบย่อยด้านสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย มีความสำคัญกว่าด้านที่อยู่อาศัย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองจะเห็นได้ว่าด้านเศรษฐกิจมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาทมากที่สุด ดังนั้นในการ

พัฒนาชุมชนจึงควรจะเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในด้านรายได้ และการออมเงิน โดยพัฒนาควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมในชุมชนเนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบย่อยทางด้านสังคมที่สำคัญต่อคุณภาพชีวิต ซึ่งชุมชนเป็นชุมชนท่องเที่ยว ดังนั้นจึงควรเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

4.3 คุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาท

การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตนั้นได้มาจากการสร้างตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่ประยุกต์มาจากการวิจัยที่ได้ศึกษามา และจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้สัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านปราสาท จำนวน 293 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์คุณภาพชีวิต โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านมาวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อประเมินคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านปราสาท ซึ่งมีการกำหนดระดับคะแนนคุณภาพชีวิตดังนี้ (คุณภาพชีวิตต่ำมาก : 0.00 – 2) (คุณภาพชีวิตต่ำ : 2.01 – 4) (คุณภาพชีวิตปานกลาง : 4.01 – 6) (คุณภาพชีวิตสูง : 6.01 – 8) (คุณภาพชีวิตสูงมาก : 8.01 – 10) จากการประเมินคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านปราสาทพบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ คุณภาพชีวิตด้านสังคม และคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับสูง ส่วนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 1)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยของคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ องค์ประกอบย่อยด้านสุขภาพกาย และด้านการรับประทานอาหารอยู่ในระดับสูง เนื่องจากประชาชนได้รับสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลและไม่ค่อยมีการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือน แต่ก็มีบางส่วนที่มีอาการเจ็บป่วยจนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลในรอบ 1 ปีบ้าง แต่ก็ไม่ได้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่วนด้านการรับประทานอาหารนั้น มีประชาชนบางส่วนที่ไม่ได้ทานอาหารครบ 3 มื้อ และไม่ได้ทานอาหารครบ 5 หมู่ทุกวัน และมีบางส่วนทานเนื้อสัตว์ดิบ และประชาชนส่วนมากทานอาหารสำเร็จรูปที่มี อย. ทุกชนิด องค์ประกอบด้านการออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประชาชนส่วนมากไม่ได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และใช้เวลาในการออกกำลังกายน้อย ส่วนองค์ประกอบด้านการไม่เสพติดสิ่งเสพติดประชาชนมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูงมาก เนื่องจากมีประชาชนส่วนน้อยมากที่สูบบุหรี่มากกว่า 20 มวนทุกวัน และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาทมีปัญหาเรื่องสิ่งเสพติดน้อยที่สุด ซึ่งการมีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพที่ดีนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิต และช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ ด้วย เนื่องจากการมีสุขภาพที่ดีไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ ทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ มีการออกกำลังกาย และไม่เสพยาเสพติดก็สามารถที่จะมีกำลังในการพัฒนาตนเองสังคมได้ดียิ่งขึ้น ในภาพรวมประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาทนั้นมีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับที่ 3 รองจากด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อมตามลำดับ และมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตเป็นอันดับที่ 3 รองจากด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม

ตารางที่ 1 แสดงระดับคุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาท

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	Std.Deviation	ระดับคุณภาพชีวิต
คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	2.75	10.00	7.19	1.278	สูง
ด้านสุขภาพกาย	0.00	10.0	7.96	2.209	สูง
ด้านการรับประทานอาหาร	0.00	10.00	7.40	1.892	สูง
ด้านการออกกำลังกาย	0.00	10.00	4.45	2.481	ปานกลาง
ด้านการไม่เสพสิ่งเสพติด	0.00	10.00	8.47	2.333	สูงมาก
คุณภาพชีวิตด้านสังคม	3.68	10	7.58	1.025	สูง
ด้านครอบครัว	2.75	10.00	8.77	1.434	สูงมาก
ด้านการศึกษา	1.00	10.00	7.67	1.794	สูง
ด้านความปลอดภัย	3.33	10.00	7.51	2.150	สูง
ด้านการมีส่วนร่วม	0.00	10.00	7.72	2.065	สูง
ด้านวิถีชีวิต	0.00	10.00	6.24	1.899	สูง
คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	1.03	9.5	5.69	1.698	ปานกลาง
ด้านการทำงาน	1.89	9.89	6.25	1.499	สูง
ด้านรายได้	0.00	10.00	5.24	3.154	ปานกลาง
ด้านเงินออม	0.00	10.00	4.96	3.364	ปานกลาง
ด้านหนี้สิน	0.00	10.00	5.18	3.561	ปานกลาง
คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อม	3.66	9.14	7.46	0.938	สูง
ด้านที่อยู่อาศัย	4.22	8.74	6.770	0.773	สูง
ด้านสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย	2.45	10	8.155	1.521	สูงมาก
คุณภาพชีวิตโดยรวม	4.00	9.33	6.981	0.82853	สูง

คุณภาพชีวิตด้านสังคมพบว่า องค์ประกอบย่อยด้านครอบครัวอยู่ในระดับสูงมาก เนื่องจากส่วนมากมีความคิดเห็นว่าตนเองอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีความอบอุ่น มีความเคารพนับถือกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีความรุนแรงในครอบครัว องค์ประกอบย่อยด้านการศึกษาด้านความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านวิถีชีวิต อยู่ในระดับสูงทั้งหมด โดยในด้านการศึกษานั้น ประชาชนส่วนมากเห็นความสำคัญของการศึกษาและได้รับการอบรมหรือการศึกษาที่เป็นความรู้เป็นประโยชน์ที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพได้ และประชาชนได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ทุกวัน แต่ก็ยังมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น การอ่านหนังสือ เป็นต้น ในด้านความปลอดภัย

นั้นประชาชนรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตด้านความปลอดภัย เนื่องจากในชุมชนไม่มีปัญหาภัยพิบัติ การทำร้ายร่างกาย และการลักขโมย แต่บางส่วนรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตด้านความปลอดภัย เนื่องจากในชุมชนมีปัญหายาเสพติด การทำร้ายร่างกาย และการลักขโมย แต่ในภาพรวมแล้วคิดว่ามีความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจสูง สำหรับคุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นส่วนมากเห็นความสำคัญต่อการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง มีการช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนบ้าน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชนซึ่งทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตด้านสังคมและด้านวิถีชีวิตมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับสูง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างบางส่วนเท่านั้น

ที่ไม่ซื้อล็อตเตอรี่ และซื้อหวย แต่กลุ่มตัวอย่างก็ได้ปฏิบัติตามหลักศาสนา ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ได้ตักบาตรทุกวัน สวดมนต์ทุกวัน และมีส่วนน้อยที่นุ่งสมาธิทุกวัน จากภาพรวมทั้งหมดจะเห็นได้ว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาทนั้นมีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอยู่ในระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 รองจากด้านเศรษฐกิจ

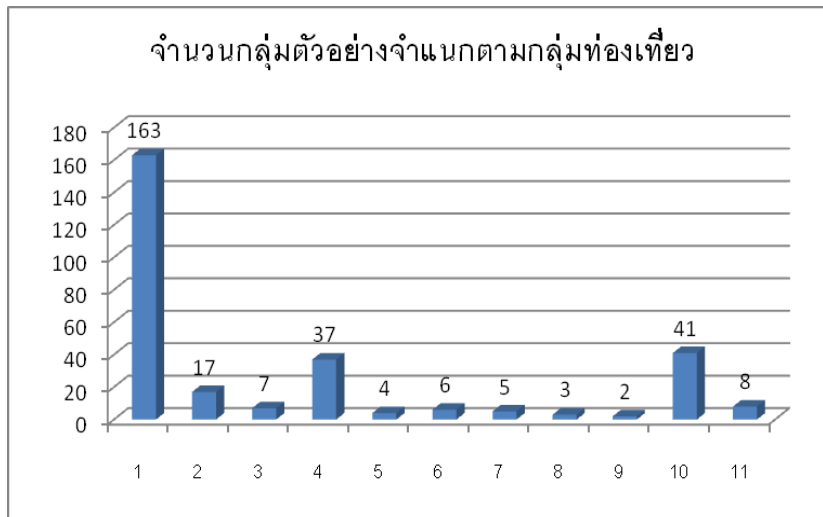
คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ พบว่า องค์ประกอบย่อยด้านการทำางานอยู่ในระดับสูง เนื่องจากประชาชนมีความสุข และมีความพอใจต่องานที่ทำ มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง พอใจต่อรายได้จากการทำางาน แต่บางส่วนต้องกู้เงินเพื่อมาประกอบอาชีพ และงานที่ทำเป็นงานที่มีรายได้ไม่แน่นอน ส่วนองค์ประกอบย่อยด้านรายได้ ด้านเงินออม และด้านหนี้สิน อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากมีประชาชนบางส่วนเท่านั้นที่มีความพอใจต่อรายได้และมีความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย มีหนี้สินที่ต้องชำระและเป็นภาระที่หนักมาก และบางส่วนเท่านั้นที่มีเงินออมพอที่จะนำไปใช้ในยามฉุกเฉินได้ ซึ่งในภาพรวมจะเห็นได้ว่าคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจนั้นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาทนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด แต่เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตมากที่สุด

คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อม พบว่า องค์ประกอบย่อยด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับสูง เนื่องจากที่อยู่อาศัยมีไฟฟ้า และน้ำประปาใช้ทุกหลังคาเรือน มีถนนทางผ่านส่วนมากเป็นถนนคอนกรีตหรือแอสฟัลต์ มีการกำจัดขยะในครัวเรือนอย่างดี โดยมีการแยกขยะก่อนทิ้งลงถังที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลธารปราสาทจัดไว้ให้ และไม่มีอันตรายจากการใช้เชื้อเพลิงในครัวเรือน ส่วนสภาพที่อยู่อาศัยส่วนมากสร้างจากไม้ที่แข็งแรงถาวร ภายในบ้านมีทั้งหมด 2 ห้อง คือ 1 ห้องนอนและ 1 ห้องครัว คราวเรือนส่วนมากมีแมลงและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคระบาดบ้างแต่ไม่มีแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค ส่วนคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยหรือสภาพแวดล้อมภายนอกตัวบ้านนั้นอยู่ในระดับสูงมาก เนื่องจากชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีไม่มีการรบกวนจากมลภาวะต่างๆ เช่น คิว้น กลิ่น ฝุ่น น้ำเน่าเสีย ขยะและของเสีย ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมของชุมชนมากที่สุด ซึ่งในภาพรวมคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาทนั้นอยู่ในระดับสูง

ซึ่งมีคะแนนมากเป็นอันดับ 2 รองจากด้านสังคม เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตน้อยที่สุด

4.4 การมีส่วนร่วมในท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาท

จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและกลุ่มตัวอย่าง พบความสัมพันธ์ที่สำคัญดังนี้ เพศหญิงเข้าร่วมกลุ่มการท่องเที่ยวมากกว่าเพศชาย กลุ่มที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปจะมีการเข้าร่วมกลุ่มการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี กลุ่มที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม/กสิกรรมเป็นอาชีพหลักจะมีการเข้าร่วมกลุ่มการท่องเที่ยวมากกว่าอาชีพอื่นๆ กลุ่มที่ครัวเรือนมีเงินออมจะมีการเข้าร่วมกลุ่มการท่องเที่ยวมากกว่าครัวเรือนที่ไม่มีเงินออม เมื่อวิเคราะห์การเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว จากภาพที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวนั้นมีทั้งหมด 163 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวมีทั้งหมด 130 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใดนั้นมีทั้งหมด 17 คน ในส่วนของการเป็นสมาชิกกลุ่มนั้นส่วนมากเป็นสมาชิกกลุ่มบ้านพัก และกลุ่มออสมทรัพย์ สำหรับกลุ่มอื่นๆ นั้นมีกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมเป็นสมาชิกจำนวนน้อยคือไม่ถึงกลุ่มละ 10 คน



หมายเหตุ

- 1.ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม
- 2.เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแต่ไม่ได้เป็นสมาชิก
- 3.กลุ่มแปรรูปหัตถกรรมจากต้นกก
- 4.กลุ่มบ้านพัก
- 5.กลุ่มยุวมัคคุเทศก์
- 6.กลุ่มทำขนมและอาหาร
- 7.กลุ่มทำหมวก
- 8.กลุ่มทอผ้า
- 9.กลุ่มทำเครื่องดนตรีไทย
- 10.กลุ่มออมทรัพย์
- 11.กลุ่มสตรีสหกรณ์

ภาพที่ 7 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มการท่องเที่ยว

ภาพที่ 8 แสดงถึงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในภาพรวม รายได้เฉลี่ยจะอยู่ในช่วงไม่เกิน 500 บาทต่อเดือนเท่านั้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นรายได้ที่มีจำนวนน้อย และมีการกระจายรายได้แต่ละกลุ่มไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งจากแบบสอบถามและการจัดสัมภาษณ์กลุ่มพบว่ารายได้จากการท่องเที่ยวในกลุ่มบ้านพักมีรายได้ต่อเดือนสูงกว่ากลุ่มอื่น แต่ไม่ได้มีรายได้สูงทุกเดือน เนื่องจากไม่ได้มีนักท่องเที่ยวมาพักโฮมสเตย์เป็นประจำ และขึ้นอยู่กับความพร้อมของเจ้าของบ้านที่จะสามารถรับนักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาพักจะมีการประชุมก่อนและหลังที่นักท่องเที่ยวเข้ามาพักทุกครั้ง ดังนั้นการจัดการบ้านพักของชุมชนเป็นไปอย่างโปร่งใส จึงไม่มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งระหว่างกันในเรื่องของรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันในกลุ่มของบ้านพัก

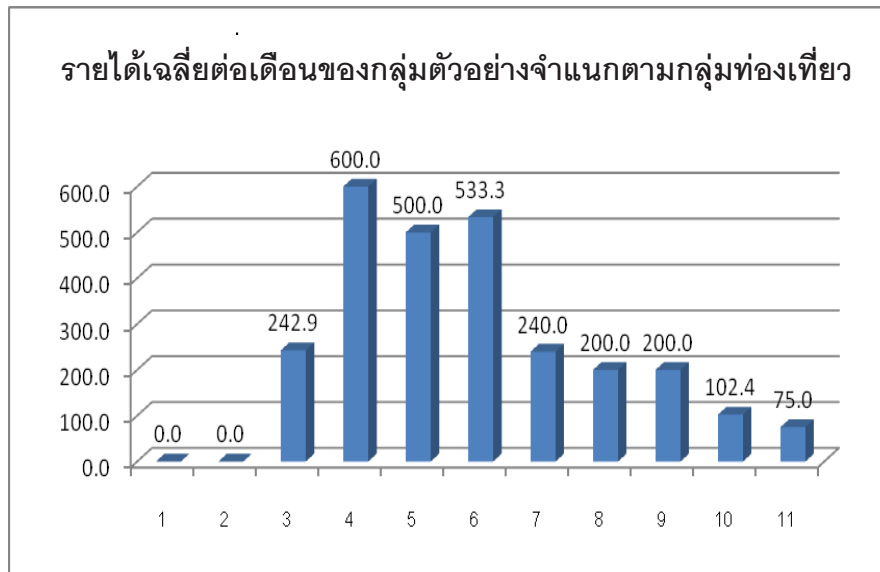
งานหัตถกรรม เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มทำหมวก กลุ่มแปรรูปหัตถกรรมจากต้นกก และกลุ่มทำเครื่องดนตรีไทย มีการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันในแต่ละกลุ่มเช่นเดียวกัน แต่จากการจัดสัมภาษณ์ กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ไม่คิดว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาสำหรับชุมชน เนื่องจากรายได้นี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลที่มีความสามารถในการผลิตสินค้าหัตถกรรม ซึ่งถ้าผลิตสินค้าได้มาก ก็จะมีรายได้มากตามไปด้วย แต่ประเด็นปัญหาสำหรับชุมชนคือ ขาดความหลากหลายของสินค้า ขาดรูปแบบใหม่ๆ ของสินค้า มูลค่าของสินค้าต่ำ และขาดผู้สืบทอดงาน

ในส่วนของกลุ่มการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับหัตถกรรม โดยเฉพาะกลุ่มทอผ้าและกลุ่มทำเครื่องดนตรีไทย ซึ่งมีจำนวนสมาชิกกลุ่มน้อยและเป็นผู้สูงอายุทั้งหมด จึงต้องการผู้ที่จะสืบทอดงานนี้ต่อไป ดังนั้นควรจะมีการส่งเสริมให้ความรู้และสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ปลูกฝังให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการรักษาวรรณธรรมท้องถิ่นในด้านการสืบทอดงานหัตถกรรมของชุมชนไว้ให้คงอยู่ต่อไป

สำหรับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของสินค้า ความหลากหลายของสินค้า และมูลค่าของสินค้านั้น เนื่องจากชุมชนนี้มีการท่องเที่ยวมายาวนาน เมื่อเริ่มจัดตั้งการท่องเที่ยว ได้มีการฝึกอบรมอาชีพจากภาครัฐให้กับชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และนำมาประกอบเป็นอาชีพเสริม ได้มีการจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่สนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้เข้ามาศึกษา ให้ความรู้แก่ชุมชนที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และกลุ่มที่สนใจงานหัตถกรรมเพื่อที่จะนำไปประกอบอาชีพเสริม ซึ่งจากการสัมภาษณ์ชุมชน พบว่าต้องการให้สินค้า เช่น หมวก กระเป๋า เสื้อ และผ้าทอ มีลวดลายแปลกใหม่ และมีสินค้าหลากหลายมากขึ้น แต่ปัจจุบันไม่ได้มีหน่วยงานใดเข้ามาอบรมให้ความรู้ใหม่ๆ ดังนั้นชุมชนจึงต้องการผู้ที่มีความรู้หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาแนะนำให้ความรู้และจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ในส่วนการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าชุมชนยังไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการ ปัจจุบันสินค้าของ

ชุมชนบ้านปราสาทอยู่ในระดับ OTOP 3 ดาวเท่านั้น ประชาชนที่เข้าร่วมกลุ่มเกี่ยวกับการผลิตสินค้าหัตถกรรมมีความต้องการที่จะเพิ่มมูลค่าของสินค้านั้น โดยการพัฒนาเรื่องบรรจุภัณฑ์

ดังนั้นชุมชนจึงต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือในการพัฒนาสินค้าให้มีความหลากหลายและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหัตถกรรมของชุมชน



ภาพที่ 8 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มการท่องเที่ยว

หมายเหตุ

- 1.ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม
- 2.เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแต่ไม่ได้เป็นสมาชิก
- 3.กลุ่มแปรรูปหัตถกรรมจากต้นกก
- 4.กลุ่มบ้านพัก
- 5.กลุ่มยุวมัคคุเทศก์
- 6.กลุ่มทำขนมและอาหาร
- 7.กลุ่มทำหมวก
- 8.กลุ่มทอผ้า
- 9.กลุ่มทำเครื่องดนตรีไทย
- 10.กลุ่มออมทรัพย์
- 11.กลุ่มสตรีสหกรณ์

จากความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวพบว่ากลุ่มที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวจะมีความแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมการท่องเที่ยวในเรื่องของรายได้ เงินออม วิถีชีวิต การศึกษาและการมีครอบครัวที่อบอุ่น และจากการวิเคราะห์รายได้จากการท่องเที่ยว พบว่า มีรายได้จากการท่องเที่ยวต่อเดือนเฉลี่ยเพียง 546.97บาทเท่านั้น และบางส่วนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มท่องเที่ยวในบางเดือนอาจจะไม่มีรายได้จากการท่องเที่ยวเลย เมื่อพิจารณาตามประเภทกิจกรรมท่องเที่ยวพบว่า กลุ่มที่ทำบ้านพักมีรายได้มาก แต่ในส่วนของกลุ่มสินค้าหัตถกรรมนั้นมีรายได้ได้น้อย จะเห็นได้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวนั้นยังไม่กระจายไปสู่ประชาชนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนไม่ได้ทำให้คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจดีขึ้นมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ อย่างไรก็ตามการมีรายได้เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากการท่องเที่ยวภายในชุมชนจะส่งผลไปสู่การมีเงินออม ถ้าประชาชนมีรายได้มากขึ้น ก็จะมีการเก็บออมที่มากขึ้นด้วย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวก็ส่งผลต่อการออมด้วย ประชาชนที่เข้าร่วมกลุ่มการท่องเที่ยวจะมีการออมเงินมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มการท่องเที่ยว

4.5 คุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในท่องเที่ยว

จากสมมุติฐานว่าคุณภาพชีวิตนั้นได้รับผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ดังนั้นเพื่อต้องการพิสูจน์ว่าการท่องเที่ยวนั้นส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเท่าเทียมกันหรือไม่ จึงได้ทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวและกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวว่าคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้ t-test ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยมีสมมุติฐานทางสถิติ คือ

$$H_0 : \mu_{\text{มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว}} = \mu_{\text{ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว}}$$

$$H_1 : \mu_{\text{มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว}} \neq \mu_{\text{ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว}}$$

ถ้า p น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ $= 0.05$ จะปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 นั่นคือกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวจะมีความแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว จากผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงข้อแตกต่างของคุณภาพชีวิตระหว่างกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวและกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่าการท่องเที่ยวนั้นส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้อาศัยในชุมชนหรือไม่อย่างไร

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว

องค์ประกอบคุณภาพชีวิต	มีส่วนร่วม		ไม่มีส่วนร่วม		t	p
	<i>x</i>	S.D.	<i>x</i>	S.D.		
1. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	7.36	1.23	7.06	1.30	-2.06	0.040*
1.1 สุขภาพกาย	7.90	2.16	8.01	2.25	0.42	0.676
1.2 การรับประทานอาหาร	7.74	1.75	7.13	1.96	-2.81	0.005*
1.3 การออกกำลังกาย	4.63	2.46	4.31	2.50	-1.11	0.266
1.4 การเสพติด	8.72	1.93	8.27	2.60	-1.72	0.087
2. คุณภาพชีวิตด้านสังคม	7.89	0.92	7.34	1.04	-4.74	0.000*
2.1 คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว	9.22	1.04	8.41	1.60	-5.21	0.000*
2.2 คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา	7.96	1.67	7.43	1.86	-2.50	0.013*
2.3 คุณภาพชีวิตด้านความปลอดภัย	7.69	1.94	7.35	2.30	-1.34	0.183
2.4 คุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วม	7.87	2.16	7.60	1.98	-1.14	0.254
2.5 คุณภาพชีวิตด้านวิถีชีวิต	6.69	1.83	5.88	1.88	-3.72	0.000*
3. คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	5.87	1.61	5.55	1.76	-1.58	0.114
3.1 คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน	6.35	1.35	6.18	1.61	-1.00	0.317
3.2 คุณภาพชีวิตด้านรายได้	5.67	2.97	4.90	3.26	-2.08	0.038*
3.3 คุณภาพชีวิตด้านการมีเงินออม	5.49	3.26	4.54	3.40	-2.43	0.016*
3.4 คุณภาพชีวิตด้านการมีหนี้สิน	4.98	3.56	5.33	3.56	0.83	0.409
4. คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อม	6.87	0.72	6.69	0.81	-1.90	0.059
4.1 คุณภาพชีวิตด้านสภาพที่อยู่อาศัย	7.56	0.86	7.39	1.00	-1.57	0.117
4.2 คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย	8.25	1.46	8.08	1.57	-0.98	0.329
คุณภาพชีวิตโดยรวม	7.17	0.71	6.83	0.89	-3.62	0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษาดังตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมีคุณภาพชีวิตแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวจะมีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ ด้านสังคม และคุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน และมีองค์ประกอบย่อยด้านการรับประทานอาหาร ด้านครอบครัว ด้านการศึกษา ด้านวิถีชีวิต ด้านรายได้ ด้านการมีเงินออม แตกต่างกับกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวด้วย ซึ่งกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวจะมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว

4.6 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาท

ในการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยว โฮมสเตย์บ้านปราสาทมีการพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยวมาเป็นเวลานาน การพัฒนาการท่องเที่ยวย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบ และส่งผลกระทบต่อไปยังคุณภาพชีวิตด้วยเช่นกัน ในการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวได้ศึกษาโดยการสอบถามความคิดเห็นคนในชุมชนจำนวน 293 คน เกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทั้ง 3 ด้านคือด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยมีการให้คะแนนคือ ถ้าเห็นด้วยมากที่สุดมีค่าคะแนนเท่ากับ 10 และถ้าไม่เห็นด้วยเลยมีค่าเท่ากับ 0 เมื่อได้คะแนนความคิดเห็นแล้วจึงนำผลมาวิเคราะห์ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยว

จากการสำรวจความคิดเห็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวในภาพรวมพบว่า ผลกระทบจากการท่องเที่ยวส่งผลดีมากกว่าผลเสีย โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความคิดเห็นว่าผลกระทบด้านบวกจากการท่องเที่ยว

นั้นทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีอาชีพเสริมมากขึ้น สินค้าท้องถิ่นขายดีขึ้น และมีความมั่นคงในด้านรายได้มากขึ้น ในระดับมาก แต่ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้นในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	Std. Deviation	ระดับผลกระทบ
ผลกระทบด้านบวก			
1. มีรายได้เพิ่มมากขึ้น	7.46	2.848	มาก
2. มีความมั่นคงในด้านรายได้มากขึ้น	7.13	2.868	มาก
3. มีอาชีพเสริมมากขึ้น	6.91	3.030	มาก
4. สินค้าท้องถิ่นขายดีขึ้น	7.40	2.755	มาก
ผลกระทบด้านลบ			
5. ค่าครองชีพสูงขึ้น	5.78	3.434	ปานกลาง

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสังคม จากตารางที่ 4 ผลกระทบด้านบวก พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า การท่องเที่ยวช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนมากที่สุด และได้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลัง และทำให้เป็นผู้ที่มีพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้มากขึ้น ผู้อาศัยในชุมชนมีความสามัคคีกันมากขึ้น มีการพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นคนที่มีความรู้ มีฝีมือในการ

ประกอบอาชีพผลกระทบทางด้านลบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางส่วนคิดว่าการท่องเที่ยวทำให้วัฒนธรรมของชุมชนบางส่วนเปลี่ยนแปลงไป เช่น การแต่งกาย และมีส่วนน้อยที่เห็นว่าการพูดภาษาโคราชน้อยลง และสูญเสียความเป็นส่วนตัวเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักในชุมชน

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสังคม

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	Std. Deviation	ระดับผลกระทบ
ผลกระทบด้านบวก			
1. มีการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนที่มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพ	7.84	2.498	มาก
2. มีการพัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อใช้ในการท่องเที่ยว	6.67	3.457	มาก
3. มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนและศึกษาวัฒนธรรม	6.99	3.228	มาก
4. มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในชีวิตประจำวันมากขึ้น	7.26	2.835	มาก
5. ทำให้ผู้อาศัยในชุมชนมีความสามัคคีกันมากขึ้น	7.41	2.754	มาก
6. ได้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลัง	8.24	2.439	มากที่สุด
7. การท่องเที่ยวช่วยสร้างชื่อเสียงให้แก่ชุมชน	9.00	2.108	มากที่สุด
ผลกระทบด้านลบ			
8. ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนเปลี่ยนไป	4.94	3.596	ปานกลาง
9. การแต่งกายแบบดั้งเดิมน้อยลง	4.91	3.665	ปานกลาง
10. สูญเสียความเป็นส่วนตัวในครอบครัว	2.94	3.363	น้อย
11. พูดภาษาโคราชน้อยลง	2.69	3.431	น้อย

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสภาพแวดล้อม จากตารางที่ 5 ในด้านบวก กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความเห็นว่า การท่องเที่ยวทำให้มีการปรับปรุงทางคมนาคมให้มีความสะดวกมากขึ้น ทำให้มีการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคให้ได้มาตรฐานมากขึ้นมีการอนุรักษ์น้ำและป่าไม้ และปรับปรุงทัศนียภาพของชุมชนให้สวยงามมากขึ้น จากการจัดสัมมนากลุ่มพบว่าการพัฒนาสาธารณูปโภคและทางคมนาคมนั้น ได้มีการพัฒนาตั้งแต่เริ่มมีการพัฒนาการท่องเที่ยว และจากการศึกษาคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยพบว่าทุกครัวเรือนมีน้ำประปาใช้ แต่เมื่อได้สอบถามถึงปัญหาพบว่ามีน้ำประปาใช้ทุกครัวเรือนจริงแต่มีไม่เพียงพอตลอดทั้งปี เนื่องจากระบบน้ำประปาของชุมชนนั้นสร้างโดยชุมชนเองเป็นประปาของหมู่บ้าน ซึ่งสร้างมาตั้งแต่เริ่มการท่องเที่ยว และในปัจจุบันมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นมีจำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้นทำให้มีการใช้น้ำประปามากขึ้น น้ำประปาจึงไม่พอใช้ตลอดทั้งปี ดังนั้นประชาชนจึงต้องการให้มีถังเก็บน้ำประปาเพิ่มเพื่อให้มีน้ำใช้ตลอดเพียงพอทั้งปี นอกจากนี้ในชุมชนมีปัญหาเรื่องทางระบายน้ำ เนื่องจากถนนบางสายในชุมชนถูกสร้างมานานแล้วจึงอยู่ต่ำกว่าระดับบ้านและมีความเสื่อมโทรมและทุดพังทลายบางจุด เมื่อเวลาฝนตกจะเกิดน้ำท่วมขังถนนเนื่องจากไม่มีทางระบายน้ำ ดังนั้นประชาชนจึงต้องการให้มีการสร้างทางระบายน้ำและซ่อมแซมถนนด้วย

สำหรับผลกระทบด้านลบนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยมีความคิดเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวมีความเสื่อมโทรม มีปัญหาเรื่องการไม่รักษาความสะอาดของนักท่องเที่ยว มีฝุ่นจากรถบ้าง และ

มีเสียงรบกวนจากนักท่องเที่ยวบ้างเล็กน้อย จากการสัมมนากลุ่มในส่วนปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นนั้นพบว่ามีความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติที่หลุมขุดค้นทั้ง 3 หลุม เนื่องจากหลุมขุดค้นอยู่ต่ำกว่าระดับพื้นดินประมาณ 5 เมตร ดังนั้นเมื่อเวลาฝนตกจะทำให้เกิดน้ำซึมขึ้นมาจากชั้นใต้ดิน ซึ่งอาจทำให้ชั้นส่วนโครงกระดูก และเครื่องปั้นดินเผาเสียหายได้ ดังนั้นจึงต้องการจะให้ฝังบประมาณและเจ้าหน้าที่จากกรมศิลปากรดูแลรักษาหลุมขุดค้นให้อยู่ในสภาพดีเหมือนเดิม ในส่วนของขยะนั้นประชาชนมีความเห็นว่าเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆของชุมชนแล้วมักจะทิ้งขยะตามทางเดินหรือตามแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งทำให้สถานที่นั้นดูไม่สะอาด สวยงาม และยังเป็นภาระแก่เจ้าของบ้านต้องคอยเก็บขยะที่นักท่องเที่ยวทิ้งไว้ ซึ่งปัญหานี้ที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานแต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ดังนั้นจึงมีการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา เช่น การติดป้ายรณรงค์รักษาความสะอาด เพิ่มถังขยะตามจุดต่างๆ ตามทางเดินและจุดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ หรือรณรงค์ให้มีการแยกขยะ ถึงแม้ว่าประชาชนจะแยกขยะตามบ้านแล้ว แต่ในส่วนของคนท่องเที่ยวไม่ได้มีการรณรงค์การแยกขยะ ซึ่งอาจจะจัดให้มีถังขยะแบบแยกประเภทขยะตั้งไว้ในแหล่งท่องเที่ยวและทางเดิน ทั้งนี้ชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องประสานงานกันเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้กำจัดขยะ และชุมชนเป็นผู้ที่จะต้องร่วมกันแยกขยะและดูแลรักษาความสะอาดเพื่อเป็นตัวอย่างแก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสภาพแวดล้อม

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	Std. Deviation	ระดับผลกระทบ
ผลกระทบด้านบวก			
1. มีการปรับปรุงทางคมนาคมให้สะดวกขึ้น	8.24	2.547	มากที่สุด
2. มีการปรับปรุงสาธารณูปโภคให้ได้มาตรฐาน	8.16	2.373	มากที่สุด
3. ทัศนียภาพของชุมชนสวยงามขึ้น	7.75	2.657	มาก
4. มีการอนุรักษ์น้ำและป่าไม้เพื่อส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยว	7.90	2.491	มาก
ผลกระทบด้านลบ			
5. มีการรุกรานพื้นที่สาธารณะ	1.89	3.062	น้อยที่สุด
6. นักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวแล้วทิ้งขยะและไม่รักษาความสะอาด	2.73	3.256	น้อย
7. ทำให้เกิดปัญหาน้ำเสีย	1.72	2.857	น้อยที่สุด
8. มีมลพิษทางอากาศ เช่น ฝุ่น ควัน	2.45	3.070	น้อย
9. มีมลพิษทางเสียง เช่น เสียงของนักท่องเที่ยว	2.23	2.961	น้อย
10. มีความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยว	3.33	3.446	น้อย

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การศึกษาคุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์นี้ เพื่อต้องการทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตและองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านปราสาท ซึ่งจากการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ คุณภาพชีวิตด้านสังคม และคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับสูง ส่วนคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางและเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวและกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวนั้นมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีส่วนร่วมจะมีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ ด้านสังคม และคุณภาพชีวิตโดยรวม ดีกว่ากลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วม และกลุ่มที่มีส่วนร่วมจะมีองค์ประกอบย่อยด้านการรับประทานอาหาร ด้านครอบครัว ด้านการศึกษา ด้านวิถีชีวิต ด้านรายได้ ด้านการมีเงินออม ดีกว่ากลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วม และจากการหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างและการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวพบว่า กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวนั้นส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 40 ปี ขึ้น และประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้ครัวเรือนอยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน และครัวเรือนมีการออมเงิน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว และการจัดตั้งชมรมกลุ่มในชุมชน อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์พบว่าในปัจจุบันชุมชนยังขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานในการสร้างอาชีพใหม่ และการพัฒนามูลค่าของสินค้าให้เพิ่มมากขึ้น และเมื่อวิเคราะห์ถึงรายได้จากการท่องเที่ยวพบว่าส่วนมากได้น้อยกว่า 500 บาท ถือว่าเป็นจำนวนน้อย ซึ่งการมีรายได้ก็น้อยก็ส่งผลไปยังการมีเงินออมที่น้อยด้วย ในด้านสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ จึงขาดผู้สืบทอดงานหัตถกรรมของกลุ่มทอผ้า กลุ่มทำเครื่องดนตรี และกลุ่มจักสาน ซึ่งเป็นปัญหาที่ควรจะต้องให้ความสำคัญอีกปัญหาหนึ่ง เนื่องจากชุมชนต้องการผู้สืบสานงานหัตถกรรมเหล่านี้ให้คงอยู่สืบไป เพื่อช่วยลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวในอนาคตด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านปราสาท

สำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต และแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะเน้นไปในด้านเศรษฐกิจเนื่องจากเป็นองค์

ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตมากที่สุด ประกอบด้วย ด้านรายได้ และเงินออม ซึ่งองค์ประกอบทั้งสองนี้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว แสดงว่า การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวจะสามารถเพิ่มรายได้และช่วยให้มีเงินออมมากขึ้นได้ และจากผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนมากมีหนี้สิน ซึ่งเป็นทั้งหนี้ส่วนตัวและหนี้ของครัวเรือน ดังนั้นนอกจากเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนแล้ว อาจจะต้องใช้วิธีอื่นควบคู่กันไป เช่น สนับสนุนการออมเงิน การทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน และสนับสนุนการประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน

การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว นอกจากจะช่วยกระจายรายได้และทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้นแล้วยังทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตด้านสังคมดีขึ้นด้วย อาจจะเริ่มจากการส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนก่อนที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยว เพื่อที่จะทำให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนร่วมกัน โดยเน้นไปที่การช่วยกันรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนไว้ เช่น การแต่งกาย ภาษาพูด หรือประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา นอกจากจะร่วมกันสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนแล้ว การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวยังช่วยให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญของการดูแลรักษา และปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้น และยังมีส่วนช่วยในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว เมื่อประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมากขึ้น ชุมชนและหน่วยงานอาจจะต้องจัดหางานรองรับ โดยการจัดหางานที่สามารถทำเป็นอาชีพเสริมได้ โดยอาจจะใช้กลุ่มที่มีอยู่แล้วในชุมชนแต่พัฒนาให้มีความหลากหลายของสินค้ามากขึ้น และทำให้สินค้ามีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น มีการส่งเสริมการตลาดและขยายตลาดเพื่อรองรับสินค้าที่มีการผลิตเพิ่มมากขึ้น

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพนั้น ควรมีการรณรงค์ส่งเสริมการออกกำลังกาย จากการสัมภาษณ์กลุ่มพบว่าปัจจุบันได้จัดให้มีการจัดตั้งกลุ่มการออกกำลังกายในชุมชนแล้ว เพื่อให้ผู้อาศัยในชุมชนเป็นผู้ที่มีสุขภาพที่ดี ป้องกันการเกิดโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ นอกจากนั้นควรมีการให้ความรู้ทางด้านโภชนาการและประโยชน์ของสารอาหารแต่ละชนิด และโทษของการทานเนื้อสัตว์ดิบ ส่วนด้านการศึกษาควรรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง เช่นการจัดให้มีสถานที่อ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้นและมีหนังสือมากขึ้น การสนับสนุนให้คนในชุมชนมีการศึกษาเรียนรู้ได้ด้วย

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตนเองจะเป็นการสร้างโอกาส เป็นการพัฒนาคูณภาพชีวิตด้านการศึกษาให้ดีขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต หรือการประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้ครอบครัวต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. การศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวของการศึกษานี้ เป็นการสอบถามถึงความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่องเที่ยวที่มีความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวในแต่ละด้านอย่างไรบ้าง ไม่ได้เป็นการศึกษาผลกระทบโดยการเก็บข้อมูล หรือรวบรวมข้อมูลจากสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนและนำมาวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรง ดังนั้น ผลของการศึกษาอาจจะได้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนนัก อาจจะต้องลงพื้นที่เพื่อเก็บรายละเอียดข้อมูลต่างๆ และศึกษาข้อมูลที่ผ่านมาของชุมชนเพื่อวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชนที่แท้จริง เช่น การพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชน การพัฒนาสาธารณูปโภคต่างๆ การส่งเสริมอาชีพ การมีรายได้เพิ่มขึ้น การกระจายรายได้ที่เกิดขึ้นจริง การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชุมชนที่เป็นผลมาจากการท่องเที่ยวด้วย เพื่อที่จะนำผลมาวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาหรือส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ตรงประเด็นมากขึ้น

2. การศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวครั้งนี้ เป็นการสอบถามถึงผลกระทบด้านบวก และด้านลบ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจจะศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากอดีตมาถึงปัจจุบันและนำมาวิเคราะห์ถึงพัฒนาการที่เกิดขึ้น เพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาชุมชนได้

3. การสอบถามคุณภาพชีวิตของการศึกษาค้างครั้งนี้ ไม่ได้สอบถามคุณภาพชีวิตในเชิงเปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนาการท่องเที่ยวแต่เป็นการสอบถามถึงคุณภาพชีวิตในปัจจุบัน จึงไม่สามารถทราบถึงวิวัฒนาการของคุณภาพชีวิตที่มีการพัฒนาควบคู่กับการท่องเที่ยว เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและการพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กัน ศึกษาถึงผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาในอนาคต

4. จากการศึกษาค้างครั้งนี้พบว่าคุณภาพด้านเศรษฐกิจของบ้านปราสาทนั้นอยู่ในระดับปานกลางซึ่งต่ำกว่าคุณภาพชีวิตด้านอื่น และรายได้จากการท่องเที่ยวก็ไม่ได้ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพด้านเศรษฐกิจดีขึ้นมากนัก ดังนั้นในการศึกษาต่อไป น่าจะวิเคราะห์ถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภทว่าส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจอย่างไรและจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาให้ดีขึ้นได้อย่างไร

6. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษารื่องคุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์ กรณีศึกษาโฮมสเตย์บ้านปราสาท อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา ได้รับการสนับสนุนทุนจากสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ปี พ.ศ. 2552

7. บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. 2550. รายงานคุณภาพชีวิตคนชนบทไทยจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2550. บริษัท บีทีเอส เพรส จำกัด, กรุงเทพฯ.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. 2550. แบบสอบถามข้อมูลรายงานคุณภาพชีวิตคนชนบทไทยจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2550-2554. บริษัท ทศน์ทองการพิมพ์, นครราชสีมา.
- กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. 2550. หมู่บ้านชนบทไทยจากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน(กชช.2ค) ปี 2550. คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของภาคประชาชน (พชช.) การพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2550. รายงานการศึกษาระดับสมบูรณั โครงการการศึกษาและพัฒนามาตรฐาน และตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์. http://www.m-society.go.th/edoc_detail.php?edocid=195 , สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2552
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2550. กรอบนโยบายของคณะกรรมการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) พ.ศ. 2550 – 2554. <http://thai.tourismthailand.org/about-tat/about-tat-24-1.html>, สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2552
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2535. อักษรเจริญทัศน์, กรุงเทพฯ.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาลัษณ์มิดล. 2550. ดัชนีความสุขจังหวัดกาญจนบุรี. หจก.สหพัฒน์ไพศาล, นนทบุรี

- สนั่น ราชทิพย์. 2541. **แนวทางเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สุภมาส อังสุโชติ และคณะ. 2552. **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เจริญดีมั่นคงการพิมพ์. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. 2548. **องค์ความรู้ด้านครอบครัว**. <http://www.women-family.go.th/>, สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2552
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. 2552. **โฮมสเตย์มาตรฐานไทย**. <http://home-staythai.tourism.go.th/index.php>, สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2552
- อัจนรา นวจินดา และ ขจีจรัส ภิรมย์ธรรมศิริ. 2532. **ความสัมพันธ์ระหว่างความจำ เป็นพื้นฐานภาวะทางคหกรรมศาสตร์ และคุณภาพชีวิต**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.